

عنوان مقاله:

رویکرد اهل بیت (ع) به گفتمان مشروعیت‌ساز تصمیم اهل حل و عقد

محل انتشار:

دوفصلنامه کتاب قیم، دوره 10، شماره 22 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسندگان:

زهرا هاشمی - فارغ التحصیل دکتری علوم قرآن و حدیث، دانشکده الهیات، دانشگاه میبد، میبد، ایران

یحیی میرحسینی - استادیار دانشگاه میبد

حسن زارعی محمودآبادی - استادیار گروه ایرانشناسی دانشگاه میبد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه میبد، میبد، ایران

خلاصه مقاله:

مشروعیت سیاسی عبارت است از دلایل حکومت کردن و اطاعت کردن که گرچه بحث از مبانی نظری آن در دوره معاصر فزونی گرفته است، اما پیشینه‌ای بسیار کهن دارد؛ به گونه‌ای که تا دوران ایران و یونان باستان قابل پی‌جویی است. در جهان اسلام، بحث از مشروعیت سیاسی به زمان تأسیس حکومت اسلامی توسط پیامبر(ص) در مدینه نیز کشیده شده و خاستگاه آن، کاوبده شده است. اما آنچه بیش از همه اهمیت داشته و محل نقد و نظر قرار گرفته، اختلاف در جانشینی پیامبر(ص) و متأثر از آن، منشأ مشروعیت سیاسی خلیفه است. اهل سنت پس از حکمرانی خلفای اولیه، روش‌هایی را که آنان بدان صورت به حکومت رسیده بودند را تئوری‌سازی کرده و برساخته‌های نظری خود را به مثابه مبانی مشروعیت قدرت در اسلام، ارائه کردند. به عبارت دیگر، نظامی معرفتی در حوزه مشروعیت سیاسی ارائه کردند که تماماً متأثر از عملکرد بیرونی و متأخر از مقام نظر بود. از جمله این روش‌های مشروعیت، «انتخاب اهل حل و عقد» است که زمینه‌ساز نخستین خلافت را پدید آورد. پژوهش پیش‌رو با روش توصیفی - تحلیلی، اولین روش مشروعیت‌آور سیاسی خلیفه را تبیین کرده و رویکرد ائمه معصومین (ع) نسبت بدان را ارائه می‌دهد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد ائمه شیعه (ع) افزون بر رویکرد ثبوتی در تبیین اینکه مشروعیت سیاسی تنها در سایه نصب الهی قابل دستیابی است، در مقام نفی، تصمیم اهل حل و عقد را نیز به نقد گرفتند و از این رهگذر به دفاع از مبانی شیعه پرداختند.

کلمات کلیدی:

مشروعیت سیاسی، اهل حل و عقد، سقیفه، ائمه اثنا عشر، نصب الهی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1130354>

